БЕЛАРУСЬ

ШТАДЗЕННАЯ ПОЛІТЫЧНА-ЭКОНАМІЧНАЯ І ЛІТЭРАТУРНАЯ ГАЗЭТА.

ГОД ВЫДАНЬНЯ I.
Падпіска на 1 м-ц: з перасыл. 15 р. без перас. 12 р.
АБВЕСТКІ: на 4-й страніцы прымаюцца ва усіх мовах па 2 мк. за радок пэтыту.
Газэта выходзіць штодня, апроч дзен пасьлесьвяточных.
Рэдакцыя і Кантора: Менск, Міцкевічава вул., Беларускі Дом (б. Юбілейны).
Рэдактар прымае ад 12—1 гадз. Кантора адчыне- на ад 9 да 2 гад. і ад 5 да 7 гад.
Рукапісы павінны быць чытэльна напісаны.
Аплата прынятых рукапісау залежыць ад рэдакцыі.
Рукапісы назад не выдаюцца.
ЦАНА 1 МАРК.

№ 41 (68). Менск, Серада 10 сьнежня 1919 г. № 41 (68).

Ці магчыма будзе фэдэраваць з Расіяй.

Нашы адносіны да тэй ці іншай палітычнай злучнасьці з Расіяй (разумеецца з Велікаросіяй) адзначаліся у нашай газэце не адзін раз. Дзеля гэтага вельмі цікава азнаеміцца з тым, як глядзяць на гэтую справу іншые народы, зацікауленые гэтай справай нараупе з намі.

Вось перад намі украінская брашура*) у расійскай мове, напісаная для выданьня у фінскай мове дзеле азнаямленьня Фінляндыі з украінскім пытаньнем. Адначасна яна выдрукавана і парасійску з тэй-жа самай мэтай.

У гэтай брашуры мы чытаем, што расійскіе палітычные дзеячы добра разумеюць, што фэдэрацыі народау у Расіі быць ня можа, бо характар народу расійскага дапускае магчымасьць толькі двух форм дзяржаунага справаваньня: альбо бальшавіцкая анархія, альбо абсолютная монархія. Расійскі народ зусім ня мае інстынкту дзяржаунасьці. Каб упэуніцца у гэтым, досыць будзе даведацца хоць-бы у адну велікарускую веску. Што мы там углядзім? Кучу шэрых бярвенчатых хат, вельмі напамінаючых кучу гною. Дугом ніякога дрэуца, ні кусьціка зелені, ніякой гаспадарнасьці. Жывела худая, абадраная, цэлае лета і зіму стаіць яна на дварэ пад раскіданаю павецьцю. Гразь на дварэ, каля хаты, нявымоуная. Будаваць дзяржаву можа толькі той, хто умеу пабудаваць сваю уласную гаспадарку. „Въ маломъ былъ еси вѣренъ, надъ многимъ тя поставлю“. Бязлад у малом заусюды выкліча за сабою бязладзьдзе і у вялікім. Расія дзеле таго і была абсолютнай монархіяй, што нічым іншым яна і быць не магла. І, добра ведаючы гэта, расійскіе палітычные кругі стараюцца упэуніць Антанту, што у Расіі магчыма некая фэдэрацыя і што там можна будзе склікаць некі усерасійскі устаноучы сойм і напісаць некую канстытуцыю. Ясна для кожнага, што яны граюць нехарошую ролю дробных машэньнікау, каторые рахуюць на тым, што заграніца ня ведае іх жыцьця, зрабіць свой гешэфт.

Антанта верыць і можа верыць сваім расійскім інформатарам толькі да таго мамэнту, покі навач, на месцы, не азнаеміцца з сапраудным станам рэчы у Расіі. Тагды яна адразу зразумее, што яе хочуць прымусіць вымаць з агню каштаны чорт ведае для каго і для якой мэты. Калі-б нават Антана, прагнаушы з Расіі бальшавікоу, і прымусіла тые ці іншые народы на палітычную злучнасьць з Расіяй, то для захаваньня гэтай злучнасьці прышлося-б ей трымаць у Велікаросіі свае войско. Але як толькі яе войско пакіне расійскую зямлю, то народы зноу паустануць і скінуць з сябе прымусам навязаную імі палітычную злучнасьць з Велікаросіяй.

Сапраудная фэдэрацыя з Расіяй будзе мажліва толькі тагды, калі расійскі бальшавізм, бяз жаднай прынукі збоку, сам сябе ізжыве і, давеушы расійскі народ да поунага разлажэньня, утворыць, скажам гэтак, гной для разьвіцьця у гэтым народзе пачаткау дзяржаунага разуменьня; калі само жыцьце станоуча пракапае расійскую інтэлігэнцыю і квазі-інтэлігэнцыю у тым, што на панаваньне над рабамі ня можа быць ніякіх надзей; калі гэтая інтэлігэнцыя перастане лічыць сябе *усерасійскай*, а зробіцца *велікарускай* і будзе тварыць не камічные „усерасійскіе“ урады, каторые растуць цяпер усюды, як тые грыбы посьле дажджу, а свой уласны, велікарускі урад, каторы займецца адбудаваньнем долі свайго уласнага велікарускага народу. І толькі тагды, як велікарускі народ усьвядоміць сябе нацыянальна і адбудуе сабе новае нацыянальнае велікарускае жыцьце і утворыць чыста велікарускую дзяржаву,—толькі тагды ен адтрымае магчымасьць шукаць сабе саюзьнікау і прыяцеляу сярод іншых суседніх народау.

Такой Расіі можна будзе сьмела працягнуць брацкую руку. Але ці ня будуць гэтые мары аб такой Расіі нічым іншым, як pia desideria?!

Так глядзяць на Расію іншые народы, каторые жылі пад яе абладаю разам з намі, а цяпер толькі мяжуюць з ею. І трудна зразумець, як можа нацыянальна сьвядомы чалавек паднімаць цяпер пытаньне аб палітычнай злучнасьці з Расіяй, калі яе яшчэ няма і калі велікарускі народ не прачхнууся яшчэ нацыянальна. Гэта могуць гаварыць толькі тые людзі, каторых саусім не абходзіць культурна-нацыянальная і дзяржауная справа свайго народу; аб гэтым могуць гаварыць цяпер толькі тые палітычные дзеячы, каторые у душы не спачуваюць тэй справе, каторая прыкрываюцца хіба толькі дзеле таго, каб шкодзіць вызваленьню свайго народу, вядучы працiуную працу у сярэдзіне. Гэта павінны зразумець усе беларускіе дзеячы, калі яны любяць сваю Бацькаушчыну і шчыра адданы справе дзяржаунага будауніцтва і культурна-нацыянальнага росквіту свайго народу.

Спадзявацца на тое, што Расія хутка нацыянальна усьвядоміць сябе, няма ніякай надзеі, а так сама гадаваць сярод велікарускага грамадзянства нацыянальную сьвядомасьць у нас няма часу. Можна толькі быць пэуным у тым, што з часам нацыянальная сьвядомасьць у велікарусау прабудзіцца, а тагды можна будзе распачаць і гаворку.

А покі што... покі што у Расіі няма людзей, з каторымі можна было-б гаварыць.

*) „Украинскій вопросъ, Россія и Антанта“, К Вышевіча.

Чаму мы проціу плебісцыту на Беларусі?

Волю народу вельмі цяжка ведаць, асабліва гэта у нас, на Беларусі, дзе народ яшчэ мала сьвядомы, у нацыянальным кірунку.

Мы бачылі, што панаваньні эс-эрау, з Керэнскім на чале, наш народ стаяу за эс-эрау, бо эс-эры павялі шырокую агітацыю і давалі прыгожые абяцанкі народу,—забірай зямлю дарма.

Але вось прыйшлі бальшавікі, і спачатку далі яшчэ лепшые абяцанкі, раскелзалі у чалавеку зьвера, а пасьля пачалі выстрэльваці лепшых людзей; усе небальшавіцкае прыціхло, і была поуная ілюзія, што усе спагадаюць бальшавіком.

Польскіе войскі па загаду Антанты і на яе грошы вызвалілі нас ад страшэннага чырвонага тэрору. Здавалося-б, што тут павінен быу бы запанаваць беларускі урад, каторы уцек ад бальшавікоу.

Аднак, палякі утварылі тут свой урад, і каб назауседы далучыць Беларусь да Польшчы, зрабіць з яе сваю провінцыю, Польскі Сойм ухваліу зрабіць праз 90 дзен плебісцыт на Беларусі каб запытацца, ці хоча тутэйшы народ далучыцца да Польшчы. Мы проціу гэтага плебісцыту, бо гэта будзе новая фальсіфікацыя волі народу і вось чаму:

1) Плебісцыт будзе рабіцца зацікауленым у яго выніку польскім урадам на Беларусі, ня маючым у сваем складзе зусім беларусау.

2) Польская улада будзе апірацца на сваю ваенную сілу і на многалічную жандармэрыю. А наставіушы ражон і шырока адчыніушы у адзін бок турмы, можна прымусіць чалавека сказаць тое, што табе трэба.

3) У той час, калі розные „стражы крэсовые“, маючые вялікіе грошы, вялі агітацыю сярод беларусау за прылучэньне да Польшчы, у гэты самы час усе беларускіе агітатары незалежнасьці Беларусі былі пасаджаны па турмах. Калі нават яны былі выпушчаны і ім далі магчымасьць весьці вольную агітацыю, то 90 дзен ужо мала, каб падняць сьвядомасьць беларускага народу.

4) Яшчэ вялікі уплыу маюць тут расійскае чынавенства і настауніцтва, выхаванае у русіфікатарскіх сэмінарыях і асабліва інстытутах.

5) Праз школу мы так сама не маглі уплываць на народ, бо усе беларускіе школы былі зачынены, а адчыненьне новых сыстэматычна перашкаджаецца.

6) Шмат весак у нас зьнішчано (пры фронце), народ жабруе, і за абяцанку гаспадарчай дапамогі будзе галасаваць за таго, хто гэту абяцанку дасьць.

7) Усякая окупацыя, і польская так сама, зьвязана з няухільнымі надужыцьцямі і зьдзекам над народам. І гэтые надужыцьці і зьдзекі могуць кінуць часьць нашага народу зусім у другі бок, у непажаданые для нас абоймы.

Дзеле таго, што фактычна беларускіх войск яшчэ няма, мы лічылі-б плебісцыт магчымым у цяперашні момант пры такіх варунках: 1) калі-б тут стаялі незаінтарасаваные войскі другіх дзяржау; 2) калі-б Беларусь была пакрыта густою сетчаю беларускіх школ; 3) калі-б увесь час вялася шырокая нацыянальная беларуская агітацыя і 4) калі-б беларускі урад зьяуляуся фактычным абаронцам свайго народу. А як нічога гэтага няма, то і плебісцыт цяпер непатрэбны.

Д.

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКАГА ГЭНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.

Ад 6—XII.

Літоуска-Беларускі фронт.

На усім фронце, ня лічучы дробных спатычак, асаблівых бітвау ня было.

Валынскі фронт.

Спакойна.

Час. нам. Начальн. Гэн. Штабу, палкоунік ГАЛЛЕР.

Новы урад у Польшчы.

ВАРШАВА, 6-XII. Прэмьер Падэрэускі падау у адстауку. Пасьля гэтага маршалак Сойму быу у п. Пілсудзкага, якому далажыу, што большасьць Сойму стаіць за тое, каб Падэрэускі астауся на чале ураду. У зьвязку з гэтым Пілсудзкі зьвярнууся да Падэрэускага з пісьмом, каб ен узяу назад сваю просьбу аб адстауцы. Кажуць, што Падэрэускі прыступіць да састауленьня навага ураду.

Найвышэйшая рада і усходніе граніцы Польшчы.

Венскае „Кор,-бюро“ паведамляе з Парыжу ад 2 г. м.: Найвышэйшая рада займалася узноу справай усходніх граніц Польшчы. Як чуваць, Польшчы будзе паверана адміністрацыя над абшарамі, якіе знайходзяцца на захад ад раней вызначанай дэмаркацыйнай лініі, якая вось лінія не парываецца з лініяй, абсаджанай цяпер польскімі войскамі на бальшавіцкім фронце.

Вокруг Беластоцкі аддадзены Польшчы.

„Kur. Por.“ паведамляе: „Найвышэйшая рада прызнала Польшчы Беластоцкі округ. Паудзенная граніца пройдзе по рацэ Бугу, пауночна-усходняя у Сувальскім павеце па вайсковай дэмаркацыйнай лініі.“

Выступленьне Антанты проці Нямеччыны.

ПАРЫЖ, 6-XII. Антанта пастанавіла прыняць энэргічные меры проці Нямеччыны. У зьвязку з гэтым абразаваны спэцыяльны ваенны камітэт на чале з маршалам Фошам. Камітэт ужо прыняу адпаведные ваенные меры.

З газэт.

Беларуская справа і жыды.

Менская жыдоуская газэта „Фарн-Фолк“, у стацьці „Палітычны момэнт на зьезьдзе жыдоускіх абшчынау“ піша.:

„Ведама, што экономіка і політыка зьвязаны паміж сабой. Дзеля гэтага, зусім зразумела, што будучы краевы зьезд абшчынау, апрача экономічных і культурных пытаньняу будзе мець перад сабой і рад політычных пытаньняу, аб якіх ен будзе змушаны прыняць пэуные пастановы, дапасаваные да жыцьцевых патрэбау жыдоускага насяленьня краю“.

Якіе-ж гэтые політычные заданьні зьезду.

„Жыдоуская абшчынная організацыя ня можа здаволіцца сваімі унутраньнімі заданьнямі і павінна концэнтраваць у сваіх руках так званую *жыдоускую політыку*, т. е. выступаць перад акружаючым сьветам як цэлы організм, гаварыць і рабіць ад яго імені, выяуляць палажэньне жыдоу сярод акружаючых народау, вышуківаць шляхі для стварэньня жыдоускаму насяленьню такіх політычных і нацыянальна-прауных варункау, якіе забясьпечывалі-бы яму зусім свабоднае і аутаномнае разьвіцьце“.

„*Краевы зьезд абшчынау, так ці іначай павінен будзе рэагаваць на політычную конструкцыю Беларускага краю, гэта будзе вельмі патрэбным, бо доля і будучына жыдоуства у Беларусі у большай часьці залежыць ад долі і будучнасьці усяго краю.* Раней ці пазьней жыдоуство павінно будзе даць адказ, як яно адносіцца к політычнаму устройству і к федэратыунай зьвязі паміж дзяржавамі. *Яно павінно будзе даць адказ, якая політычная структура Беларусі у нутры краю і якая фэдэратыуная ці іншая коаліцыя з краямі, з якімі граніччыцца Беларусь болей адказвае нашым жыдоускім інтарэсам і могуць абясьпечыць наша матэрьяльнае і моральнае становішчо, спакойнае і свабоднае разьвіцьце жыдоускага насяленьня у краю.* Дзеля гэтага іпатрэбна, каб зьезд абшчынау закрануу і гэтые пытаньні, якіе павінны быць скіраваны, *маючы пры гэтым на віdавоку ня толькі інтарэсы жыдоуства, але такжа жыцьцевые патрэбы Беларусі і усяго яе насяленьня наагул.*

„Мы жыды, яшчэ толькі нядауна былі адзіным організмам у нядауным жыдоускім „гэтто“ і ня дзіу, што пытаньне аб адносінах Беларусі да акружаючых дзяржавау мае у нашых вачох ня чыста пастароньняе політычнае значэньне, але закратвае такжа самые глыбокіе струны нашай псыхікі. *Але у рэальным жыцьці вельмі часта прыходзіцца лічыцца, глауным чынам, з рэальнымі політычнымі і соцыяльнымі праявамі і сіламі і самые глыбокіе жыцьцевые страмленьні мала уплываюць на становішчо політычнае.*

Не настраеньне жыдоускага насяленьня, але ясна абдумакые рэальные патрэбы нашай жыдоускай будучнасьці будуць дыктаваць кірункі нашай жыдоускай політыкі у бліжэйшым часе“.

Мы спадзяемся, што „рэальная“ політыка беларускага жыдоуства падскажа яму тые шляхі, якіе павядуць Беларусь к свабодзе, культурнаму і экономічнаму разьвіцьцю. Вечнае ярмо зблізіло жыдоу і беларусау. Інтарэсы роднага краю для іх аднаолькова дарагіе. У Беларусі перш-на-перш зарадзілося трэбаваньне жыдоуства нацыянальна-пэрсональнай аутаноміі. Гэтае справядлівае трэбаваньне, мы верым, будзе да канца здаволено адраджаючымся беларускім народам. І у гэты паважны і гістарычны для Беларусі момэнт, мы спадзяемся, што жыдоуство будзе нашым гарачым прыхільнікам і паможа нам у нашым нацыянальным адраджэньні і будучым будаваньні незалежнай Беларусі. Гэта, вось, і дыктуецца рэальнай політыкай.

Політычные весткі.

На якіх варунках коаліцыя згаджаецца утварыць мір з бальшавікамі.

„Наер. Вінэр Журнал“ паведамляе: з пэуных крыніц мы даведываемся, што Антанта згоджаецца утварыць мір з бальшавікамі вось на якіх варунках:

1) Зусім спыніць бальшавіцкую сыстэму ад работніцкіх дэлегатау.

2) Утварыць у Расіі коаліцыйны урад з учасьцем буржуазных партыяу.

3) Выдаць бальшавіцкіх главароу і караць іх за праступкі у тычнасьці з бальшавіцкім ладам.

Разумеецца, што бальшавіцкі урад дабрахвотна на гэта ня згодзіцца.

Ці будзе Амэрыка ратыфіцаваць мір?

З Вашынгтону паведамляюць, што конгрэс гэтымі днямі адчыне сэсыю, на якой адбудуцца дыскусыі аб мірным трактату. Цяпер прэзыдэнт Вільсон з сэнаторам Гічакам рэдачуюць ноту да конгрэсу. Усе пераконаны, што змаганьне каля мірнага трактату ня доуга працягнецца, і што конгрэс цяпер яуна выкажа свой апошні погляд аб ратыфікацыі міру.

Опозыцыя проці Вільсона.

З Нью-Іорку паведамляюць: „Сэн“ піша, што рэспубліканскіе сэнатары у парляменцкай камісыі дзеле заграничных спрау вымагаюць ад Вільсона не падпісаць наогул мірнага трактату ні з Нямеччынай, ні з Аустрыяй, ні з Баугарыяй. калі Вільсон не даставіць дакумэнтау, якіе ен мае аб парыжскіх адносінах.

Дзяльба нямецкага флоту.

Вышэйшая коаліцыйная рада разглядае далей пытаньне аб дзяльбе матэрьялу, якіе асталіся ад зьнішчаных нямецкіх параходау і падводных лодак. Польшча так-сама вымагае часьць гэтых матэрьялау.

Конгрэс саветау.

З Вены паведамляюць, што першы раз ад часу панаваньня Леніна у конгрэсе саветау прымуць учасьце ня толькі бальшавікі, але такжа прадстаунікі іншых соцыялістычных партый, а гэта на падставе дэкрэту цэнтральнага выканаучага расійскага камітэту, на варунках, што прызнаюць абарону рэспублікі проці белай арміі. Газэты пішуць, што гэта пастанова зьявілася пасьля прамовы Льойд Джорджа, што Англія датуль ня будзе магчы утрымліваць добрых адносін з расійскім урадам, пакуль урад не перастане тэрорызаваць масы расійскага народу. Газэты кажуць, што і савецкі урад спадзяецца цяпер, што саюзьнікі завяжуць гаспадарскіе адносіны з Расіяй.

У Польшчы.

Пераміріе на польска-бальшавіцкім фронце.

Пасьля колькадзенных перагаворау уладзілі на адной часьці фронту пераміріе на 10 дзен, каб даць магчымасьць вярнуцца дамоу закладнікам. У тым месцы баявога фронту адцісьнуто войско на 10 кл. назад і прыпынены ваенные чыннасьці.

Украінцы і Усходняя Галічына.

У справе Усходняй Галічыны „Вперед“ піша: Чакае нас ня толькі праца над будовай дзяржаунага жыцьця Усходняй Галічыны, але чакаюць нас такжа іншые заданьні, а вось якіе: каб усімі сіламі памагаць пры будове Украінскай рэспублікі і дбаць аб утрыманьні і узмацненьні духовай лучнасьці паміж украінскім народам Украінскай рэспублікі і Усходняй Галічыны.

На Украіне.

Рэорганізацыя Украінскай арміі.

Украінскае Прэс-Бюро паведамляе, што у цяперашні час вядзецца рэорганізацыя украінскай арміі. Начальнік галоунага штабу палк. Юнакау стараецца, каб выйці з таго заплутаньня, у якое папала армія. Па прыказу галоунага атамана прыступлено да організацыі новай січовай брыгады. Комэндантам украінскай арміі прызначаны Тютюньнік.

Усходніе граніцы Польшчы.

Беларуская Дэлегацыя на Мірвую Конфэрэнцыю у Парыжы даведалася, што Камісія Конфэрэнцыі, якая зрабіла вядомую пастанову аб Усходняй Галічыне, разам з тым вызначыла і усходнюю граніцу Польскай дзяржавы.

Паводле гэтай пастановы Камісіі, да Польшчы маюць адыйсьці чатыры беларускіе паветы: Аугустоускі, Сакольскі, Беластоцкі і Бельскі.

Камісія тлумачыла беларускім дэлегатам, што гэта зроблена затым, што у пачатку вайны стары расійскі урад абяцауся палякам правясьці граніцу з Польшчай на гэткай лініі.

Белавежская Пушча і Бярэсьце астаюцца на усходзе ад гэнай граніцы, —значыць за Беларусьсю.

Палк. Езавітау ранены.

Беларускі Урад адрымау рапарт ад Галавы Беларускай Вайскова-Дыплематычнай Місіі у Латвіі, члена Рады Рэспублікі палк. Езавітава, што у часе абстрэлу Рыгі арміей Бэрмонта ен быу ранены на вуліцы куском бомбы у твар.

Рана была, нашчасьце, легкая, і пасьля перавязкі палк. Езавітау далей выпауняу свае службовыя абавязкі.

Проф. Е. Карскі.

Вінцэнты Дунін-Марцінкевич,

стары менскі беларускі пісьменьнік.

(Гл. № 40).

3. Wieczernice i obłąkany Poezye W. Dunin-Marcinkiewicza. Mińsk 1855 (8° мал. 134). Беларускага тэксту усяго толькі 52 страніцы. Усіх вечарніцау дзьве; кожная разьдзяляецца на песьні. У першай вечарніцы тры песьні, у другой—дзьве.

Першая вечарніца пачынаецца характарыстыкай вядомага нам з Гапона скрыпача Ананія.

Ананія наш вяселы
Ужо вельмі стары стау,
І хоць быу бедны і голы,
Кожын яго шанавау.
У карчму ужо не хадзіу
Скрыпку унуку даравау,
Лапці плеу, Бога хваліу,
І казачкі распрауляу.

Такіх цікавых вячоркау, якіе зьбіраліся у яго, нігдзе нельга было спаткаць.

І вось цяпер давялося,
Што у вячэрнюю пару
Многа к яму сабралося...

Калі усе паселі і прапяялі „Ох, мой Божа, веру Табе!“ ен, заместа казак, пачау гутарку аб праудзівым:

Мо‘а і прауда, дзеткі, што у Слуцку
Кажуць, усе не па людзку;
А у Оршы—яшчэ горшы!
Толькі тым, мауляу, людзі злые грэшуць,
Што на Мінск наш брэшуць *)
Няма як Мінск наш, дзетачкі міленькі!
Прыгожы, відны, кругом весяленькі!
Ні аднэй мізэрнай ня сустрэнеш хаты
Вот, мауляу, сьнег белы, каменны палаты.
Пасярэдзіне уецца круглай стружкай,
Сьвіслач—рака зяленай устужкай;
Вот няурокам—горад хоць куды.

Ахарактарызавау ей затым і жыхароу менскіх і іх звычаі:

Мед з малаком ракою плылі,
Людзі з сабою, як браты, жылі.

Зьместам другое песьні служыць анэклот аб дурным мужыку Зьмітру, каторы, выпіушы, не аглядзеуся, як зьеу з селядцом прылепленую да яго у кішэні папяровую пяцірублеуку, адтрымаую за праданую цялушку.

У трэцьцяй песьні маецца апавяданьне, (якое і цяпер можна часта пачуць, як расказваюць з памяці) аб тым, як жартаунікі, змовіушыся, абдурылі мужыка, прадавоушага пеуня, упэуніушы яго, што гэта заяц.

На другой вечарніцы маладзеж зноу сабралася да знаемага нам Ананія, і зноу, пасьля малітвы, ен расказвае ім старадаўную сцэну аб сьвяткаваньні „Стауроускіх Дзядоу“. Увесь абрадак гэтых радзіцельскіх памінак абрысованы зусім праудзіва, гэтак, як яны спрауляліся з даунага часу і да гэтае пары. (гл. „Бѣлоруссы“ III, 1, стр. 321—324). Тут-жа, каб абьясніць незразумелую для народу назву „Стауроускіе“ (ад грэцкага staurós—крыж), далучано апавяданьне, якое ужывау яшчэ Баршчэускі (Szlachcic Zawalnia, кн. II, 6—7) аб паганскім князі Бою і аб яго дзіуных сабаках Стауры і Гауры, пасьля сьмерці каторых князь загадау памінаць так, як людзей. Некаторые абразы і тут прадстаулены надта жыва і даволі маляуніча. Вось, напр., як абрысавана падчарыца Кацярына:

Расла як тычынка, цьвяла як каліна;
Бывала, вочкам як на цябе гляне,
Нехаця сэрца твайго дастане.
Серабрысты голас, як у салавейкі,
А гаспадарная, бытцам муравейка,
Ціха, як авечка, прыгожа, як краска...

Другая песьня другой вечарніцы—апавяданьне аб тым, як Кацярына выходзе замуж за князя Грамабоя, у нагароду за яе добры характар, як гэта бывае у казках.

„Obłąkany“—твор на польскай мові.

4. Ciekawyś? Przeczytaj! Mińsk 1856 (16°. 113). З беларускіх творау тутака надрукавана „Kupałła. Powiastka ludowa“. У гэтай аповесьці на канве сьвяткаваньня у весцы Купальля, якое прадстаулено згодна з народнымі звычаямі і навет дзе-ня-дзе уведзены народные песьні (зб. „Бѣлоруссы“ III, 1, стр. 177—195), закранутые пытаньні, датычные адносін між панічамі і сялянскімі дзяучатамі з аднаго боку, а з другога—аб адносінах сялян да паноу. Так, тут Агатка любіць паніча, а ен яе. Але па сваймy папсованаму характару, ен прапануе Агатцы:

Ідзі за Сауку—станеш маладзіца!
Тагды злые брэхні—пуста нябыліца!
Мы як цяпер любім друг друга,—любіці
Будзем век ад сэрца—шчасна з сабой жыці.

Гэткая пропозыцыя надта угнявіла дзяучыну:

Паніч толькі зводзіш, хочаш забауляцца,
А ня ласка-ж будзе са мной абвянчацца?

Але паніч з свайго погляду заяуляе, што не магчыма,

Што-б шляхціц з мужыцкай дачкой ажаніуся!
Я-ж меж сваімі тагды ня ужыуся!
Пальцамі-бы мяне усе вытыкалі,
Як ад злой сабакі чурацца-бы сталі.

Дзяучына дае яму ня менш моцны адказ:

А мяне-ж ня будуць свае выракацца,
Бацькі праклінаці—саседы чурацца,
Што з панічом стану у сораме жыці?
Вам ня грэх мужычку на чэсьці забіці,
Бо мужык ня годны.—Ня Боская справа!
Усяк зьдзекавацца над ім мае права!

Ідэалізуючы тыпы сялян, аутор хоча выклікаць у памешчыкау любоу, заставіць іх больш па-чалавечы аднасіцца да сваіх падданых. Гэта пачуцьце было у яго праудзівае. З якой радасьцю ахвяроувае ен свой твор маршалку Бабруйскага павету, Лаппе, дзеле таго, што, пераяжджаючы праз яго маентак, бачыу пекные будынкі сялян, што сьведчыло аб іх дабрабыце! За добрые адносіны паноу трэба адплачываць гэтым-жа:

Хваліць толькі Бога, шчыра працаваці,
Любіць добрых паноу—як-бы родных браці—
Вось вашае дзело...

З аповесьці выцякае і агульнае павучэньне:

Ушануйце сівы волас бацькі, маткі,
Жывеце у чэсьці,—а Бог міласэрны
Дасьць вам шчасну долю—і дабытак верны!

5. Dudarz białoruski, czyli, wszystkie do potrosze. Mińsk, 1857 (16.°117). Большая частка вершау на польскай мове, толькі на стр. 77—114—аповесьць вершам пабеларуску: „Шчароускіе дажынкі“, 115—117 стр. заняты вершам „Верш Наума Прыгаворкі“

Першая пьеса зьмяшчае у сябе пролёг і два абразы. Тут адмалеваны патрыярхальна-простые адносіны, істнавауншые паміж добрым панам-памешчыкам і яго падданымі—сялянамі. Прычынай да гэтага паслужылі дажынкі. У першым абразе прадстаулен выбар чэснай, пекнай, працавітай дзяучыны, несьці і падаць вянок гаспадару. Тут не абышлося без змаганьня паміж двумя дзяучатамі, прычым, дзякуючы хітра прыдуманай варажбе, (пры дапамозе вычарненага пеуня, схаванага пад рэшато,—матыу, вядомы і другім літэратарам) адтрымала перавагу сапрауды верткая сірата Тадорка:

Кроу з малаком яе шчочкі,
Маланьняю бліпчаць вочкі,
С падцішка, бач, як зіркне,
Сэрцо молатам забьецца,
Грудзь полымем абальецца;
Не спазнаеш сам сябе!

З адпаведнымі песьнямі і абрадкамі вянок аддаецца гаспадару(зб. „Бѣлоруссы,“ III, 1 стр. 198—205); пасьля гэтага быу зроблены пачастунак жнеям і танцы (другі абраз). Народные песьні уведзены у тэкст па большай часьці без перамены. Абраз прадстаулен занадта ідылічна, бясспорна з пераувялічэньнем. Вось, напр. апісаньне пачастунку, зробленае у духу Гомэра:

Аж вось паявіуся на шырокі стол,
Цалікомъ пячоны, прабальш энны вол;
Да бакі-ж яго тлустасьцьцю абліты,
Да рагі-ж яго золатам абвіты!
К пяму назнасілі бараноу дзесятак,
Хлеба-ж, сырау, блінцоу, тучных парасятак,
Міленькі, бяз ліку,—еш, дый а пражыся!

Верш Наума „Прыгаворкі“ напісаны з прычыны

*) „У Мінску усе на-сьвінеку“—народная прыказка. *Е. К.*

Уваскрашэньне Беларусі.

II

Беларусь ужо тагды, у век татаршчыны, мела упарадкаваную дзяржаву, багатую літэратуру і мела рухавые гандлевые зносіны з Заходняй Эуропай, асабліва з нямецкай Ганзай. Наадварот, літвіны да часу злучэньня з беларусамі ня мелі сталага дзяржаунага парадку, не займаліся гандлем і рамесламі, навет ніколі ня ведалі пісьма. На гэтым грунце беларуская мова зрабілася офіцыяльнаю мовою ураду, і граматы таго часу паказваюць, што беларуская офіцыяльная дзяржауная мова была у ужытку.

У 1447 годзе праз сваю жаніцьбу з польскаю каралеваю Ядвігаю царствуючы тагды літоускі вялікі князь Ягайла (Якуб)) стау каралем польскім; аднак, праз гэтую, асабовую вунію Літоуска-Беларускае царство ня страціло свае політычнай незалежнасьці. У 1569 годзе акт вуніі паміж Польскаю і Літоуска-беларускаю дзяржаваю быу нанолен на фэдэрацыйных асновах, пры гэтым, як базіс перагавору, былі паложаны такіе політычные нормы: „Вышэйшая законадаучая улада знайходзіцца у руках агульнага для дзьвех дзяржау Сойму, катораму належаць і выбары агульнага караля і вялікага князя. Аднак за Літоуска-Беларускаю дзяржаваю застаюцца забаронеными суверэнные правы на уласны суд, грошы, войско і фінансы. Апроч таго, літвіны і беларусы утрымалі права абсуждаць і прыймаць вядомые і толькі для іх дзяржавы маючые сілу законы, праз сваіх дэпутатау.

Але гэтае спакойнае палажэньне трывало ня доуга. Вінаваты быу у гэтым каталіцкі касьцел, каторы у Беларусі убачыу шырокае поле толькі для свае збавеннай працы. Беларускі народ прызнавау сабе грэка-каталіцкага вызнаньня (веры) і трымаўся упарта вызнаньня сваіх бацькоу. Адвак, каталіцкае духавенство ня уймалося. Езуіты умелі да сваіх мэтау нахіліць польскі двор і, лоука карыстаючы асабістымі непаразуменьнямі паміж праваслаунымі епіскопамі, удалося польскаму клеру паклікаць да жыцьця еднасьць каталіцкай і грэка-праваслаунай царквау, ці так званую царкоуную вунію. Гэтым бзу даны сыгнал для рэлігійнай барацьбы. Адначасна і у зьвязку з барацьбою на рэлігійным грунце пачалася політычная барацьба паміж польскім імпэрыялізмам і глыбокаукараніушымся жаданьнем вольнасьці у беларускага народу. Польскі урад спрытна выкарыстау рэлігійные спрэчкі для політычных мэтау, прычым, ен у добра абсонованым праканаваньні, што нібы-то каталіцкая рэлігія трэбуе паланізацыі тупагаловага беларускага народу, усімі высілкамі падтрымлівау каталіцкую пропаганду і за пераход у вунію абяцау прозэлітам матэрыяльные выгады. Скуткам гэтай спрытнай політыкі было тое, што больщая часьць беларускіх магнатау, асабістай пустаце каторых дастаенство польскага шляхціца усьмяхалося, перайшлі у вунію, а некаторые беларускіе магнаты адкрыта сталі каталікамі. Праз гэта польскі уплыу у краю павялічваўся усе болей, так што скора польская мова і звычаі увайшлі у сямью безарускага шляхецтва. Аднак, мяшчанетво у мястох і асабліва сяляне на веках цьвердо трымаліся веры і праканаваньня сваіх бацькоу і не пазволілі сабе навязаць каталіцкага вызнаньня і польскіх звычаяу навет дарогаю гвалту. Але калі сваволя польскага панаваньня усе больш загострывалася і стала вялікаю небясьпекаю для нацыянальнай незалежнасьці, тагды праваслауная часьць народу зьвярнулася за помаччу да праваслаунага велікарусау. Гэты крык безнадзеі быу вельмі у пору Катарыне Вялікай, каторая у гэты час валадала расійскім царствам.

Яна зараз-жа рэлігійны уціск зрабіла повадам, каб аслабіць Польшчу і прыдбаць сабе новые цьвятучые землі. Посьле трох, адзін за другім ідучых трактатау, Беларусь была прылучана да Велікаросіі. У 1772—1773 гадох досталіся Расіі Полацак, Віцебск і часьць Менскай губэрні, у 1793 годзе рэшта Менскай губэрні, далей Вільня, Горадзен, Навагрудак і Бярэсьце. Подлуг міру у Тыльзіце дасталася Расіі провінцыя Беласток. Такім парадкам уся Беларусь вайшла у склад Расіі. Аднак, ад гэтага злучэньня з Велікаросіяй ня было ніякай карысьці для Беларусі. Наадварот, ад гэтага дня былі зьнішчаны рэштко нацыянальнай незалежнасьці. Абсалютызм Раманавых ня мог цярпець у якой нібудзь часткі Расіі навет самую нязначную аутаномію. Крок за крокам унутраная незалежнасьць Беларусі была абмежавана і абрэзана. Замест бышэй поленізацыі пачалася русіфікацыя народу. Ужо у час ураду Катарыны Вялікай страціу Сойм свой аутарытэт, а у 1804 годзе быу адменены паважаны Літоускі Статут, каторы у працягу вякоу, як блішчасты прадукт беларускага дзяржаунага мастацтва, суд і ураву рэгуляваў. Расійскіе законы, спрэчные прававому разуменьню беларусау, былі сілаю заправаджаны. Суд і урады былі засаджаны рускімі чыноунікамі, галоуным чынам, людзьмі з сярэдзіны Расіі, каторые жаднага паняцьця ня мелі аб мове краю, аб уласьцівасьцях нацыі, і аб прававом пачуцьці народу. Урад гнауся, не зварочваючыся у бок, за прынцыпам,—душыць усякую іскру нацыянальнага жыцьця. У 1839 годзе было забаронено ужываньне беларускай мовы у школах і царквах, а скора затым вайшоу прыказ 1865 году, каторы меу у сабе забарону усякага друку і папярэньня беларускага слова. Беларускіе школы былі сілком зачынены, родная літэратура забаронена, а абаронцы нацыянальнай думкі былі бязлітасна пасаджаны у вастрогі, альбо выгнаны з краю. Навет самая цень дэмакратычнага самаупрауленьня, інстытут „земства“, каторы з 1864 году быу заправаджаны для велікарасійскіх губэрняу не знайшоу у Беларускіх губэрнях месца.

Школьная справа.

Рэзолюцыя сходу настаунікау беларускіх пачатковых школ м. Менску ад 7-га сьнежня 1919 г.

З часу выхаду з Менску бальшавікоу, настаунікі Менскіх пачатковых школ засталіся бяз жаднай апекі. І вот 5 месяц яны працуюць не адтрымліваючы пэнсіі. Тэй падачкі у 500 рублеу якая была зроблена Сэкцыяй Асьветы Магістрату, хваціла толькі на выплату часьці даугоу. І зноу аб настауніках забыліся, забыліся аб тым, што настаунікі трымаць у сваіх руках Сьвятое Сьвятых народу—яго дзяцей. Як жывуць настаунікі трудна даць адповедзь на гэта пытаньне. Уся адзежа ужо прададзена. Крэдыт зачынены. Дауно ужо ня ужываюцца тлустасьці, ды і бульбы ужо няма магчымасьці ужываць. Некаторые настаунікі не вытрымоўваюць свайго крыжа і накладываюць на сябе рукі, альбо, кінуушы пэдагогічную працу шукаюць сабе чорнага заработку.

Матэр'яльнае становішчо самых школ ня лепшае. няма дроу натапіць, клясы і вучні павінны сядзець у вопратках альбо саусім кідаць вучэньне, каб не захварэць ад прастуды.

Сход настаунікау беларускіх пачатковых школ м. Менску на якім былі прадстаунікі велікарускіх і жыдоускіх настаунікау, знайшоу, што пры такіх варунках нельга працаваць, вынес протэст і у знак протэсту пастанавіу аб'явіць аднадненую забастоуку у аутарак 16 снежня г. г.

Спадзяемся, што і нашы браты, польскіе настаунікі, нас падтрымаюць.

Старшыня Сходу **М. Пашковіч.**
Пісар **М. Міцкевіч.**

АД РЭДАКЦЫІ.

З прычыны обыску у Рэдакцыі і арэшту усіх рукапісау і іншых газэтных матэрьялау, чарговы нумар „Беларусі“ ня мог выйсьці у свой час.

Выпускаючы сягоднешні нумар, Рэдакцыя мусіць зазначыць, што яна ня пэуна у тым, ці будзе выходзіць наша газэта далей.

Тлумачэньне да артыкулу „Плебісцытные размовы“.

Нашу газэту вінавацілі у тым, што яна абразіла Польскі Сойм. Абразу гэту знайшлі у гэтакіх словах у артыкуле „Плебісцытные размовы:

„Мэта эндэцкай імпэрыялістскай соймавай большасьці,—*каб прадстаунікі гэтые выказаліся бязумоуна за прылучэньне вышэйказаных земляу да Польшчы.*

Гэта крыху ня тое што завецца плебісцытам, але гэткая самая камэдыя, гульня ненасытнай „крэсовай“ і „крулевской“ эндэцыі у дэмократызм“.

Рэдакцыя сьведчыць, што тут абразы Сойму няма і што яна паважае Сойм, як кожную народную дзяржауную установу.

Рэдакцыя.

прыезду у Менск А. Контскага, Ул. Сыракомлі і Ст. Манюшкі. Асабліва цепла вітае ен Сыракомлю:

А трэці дудар меж намі узрос, ен наш братка,
Яму Мінская зямелька родненькая матка.

Як запяе ен родные песьні, забудзеш горо і смутак і станеш вясселым, а зацягне сумна—за сэрцо хапае. У канцы вершу зьвіняць навет крыху славянафільскіе ноткі:

Злосна вам, сыны заморскі, завідна паната:
Што славянская зямелька у розум багата;
Вы-б хацелі усе розумы, і свае і нашы,
Мауляу, саранча на ніве, паесьці у кучы,
Недаждавьне-ж мудрагелі!—і нашая ніва—
Вялікімі дударамі удавоіль шчасьліва

6. Дуніну-Марцінкевічу належыць пераклад на беларускую мову „*Пана Тадэуша*“ А. Міцкевіча (першая часьціна, Вільня, 1859), Дзеле таго, што гэнае выданьне у свой час не пашло у прадажу, а было спалено, дык выдавецтво „Загляне сонцо“ у „Беларускіх песьнярох“ II т., перавыдало яго: Pan Tadeusz, papolsku papisau Adam Mickiewicz. Na bielaruskuju hutarku pierawiernuu Wincuk Marcinkiewicz“ (Спб. 1908) Як кажа Кіркор (Живая Россія, III, 327) „пераклад чык перамог усе труднасьці. Пераклад ня толькі праудзівы, але, мова усюды гармонічная, зразумелая, асабліва мягкая „Вось пачатак гэтае поэмы:

Літва! Родна зямелька: Ты, мауляу, здароуе,
Той цябе ашанцуе,*) каму безгалоуе,—
Хто жыу калісь на ніуцы твдей, як у раі,
І вось крывавы роніць сьлезкі у чужым краі!
Цяпер то, як ты красна, я чую, я бачу,
І апішу, бо горка усьцяж па табе плачу.

Тут будзе недарэчы разьбіраць вядомую поэму Міцкевіча. Можа толькі быць гутарка аб характары перакладу. Нам здаецца, што вывад Кіркора перауялічаны. Мы можам лічыць толькі тот твор добрым па мове, які бліжэй усяго падходзе да народных пьесау. У перакладзе В. Д.-Марцінкевіча няма гэтай прастаты і жывасьці, якая характарызуе народную мову. Калі наагул сыльлябічны верш не надаецца да беларускага слова з рознамясцовым вольным націскам, дык 13-ці складовы верш, ужыты у гэтым перакладзе, робіць мову доугай і утамляючай.

7. У В. Дунін-Марцінкевіча маецца яшчэ адзін твор, даволі вялікі які не пабачыу друку пры жыцьці аутора, хаця на гэта заслужывау па зьместу. Гэта—„Zaloty“ Fars—wodewil w 1-ym akcie. W mieszanym polsko-białoruskiem narzeczu napisany przez Nauma Pryhoworkę (Wincentego Dunin-Marcinkiewicza). Luczynka. Grudnia 8 dnia 1870 roku. *) Арыгінальны рукапіс у архіве А. Ельскага, добрая копія у Б. Эпімаха-Шыпілы. Беларуская тэксту тут каля палавіны. Пабеларуску гавораць тут сяляне: Пятрук батрак, селянін Гапон, яго жонка, Куліна, і дачка Марыся. Яны гавораць прозай, але часта ужываюць і верш, злапіча, калі трэба сьпяваць песьню. Мова, наагул, добрая, хоць трапляюцца дзіуные словы, якіе цяпер ня ужываюцца: „суздром“ „мэрам“

Адносіны паміж дзеевымі асобамі - беларусамі. асновани на каханьні Пятрука і Марысі, перашкодай чаго служа жаданьне Марысіных бацькоу, якіе хочуць яе выдаць замуж за багатага, хоць старога, Апанаса. Але умовы складаюцца на карысьць Пятрука (дзякуючы крадзежы каня у Гапона і Куліны, якіе, пьяные, вярталіся з мястэчка, як у вядомым вершы-анэкдоце, каня знаходзяць з помаччу Пятрука) і ен дасягае свае мэты.

Есьць даволі камічные сцэны і харошые песьні у народным духу. У мове, як шмат дзе і у другіх выпадках, шмат прыказак. Як прыклад прозаічнай рэплікі, прывядзем адрыукі з апавяданьня аб вучэньні салдат у Вільні:

...Прауда яны, паубіраушые, як дзеды казакі, у спанцэрах, але нашто ім папрышывалі хвосьцікі з чырвонымі беражкамі, мэрам у шчыглікау? Цераз плечы перавешаны у іх белы стрычкі, а на галовах такіе шапкі, як макатры. Але-ж то мне было вельмі дзіуна, што на перадзе у тых шапках вось галавешкі стырчалі. На лбе якась у іх птушка із масендза, да з двумя галовамі, нявядама якая; чы сыч, чы сава, чы загуменная варона... Ото-ж яны так стаялі у кучы, рушніцы паставіушы у казелкі, мауляу, чумакі. Аж адным разам выяжджае з завулку якісь старшы; як крыкнуу: гэй!—так яны усе скочылі, хваціл за рушніцы і сталі роунае, хоць ты нітку працягнуць... Так вось старшы і разгневауся, падбег да грамады і крыкнуу: з дарогі, жарабята! а грамада на узгарду забармата: галды-балды, галды-балды,—мэрам індыкі, калі дзеці іх падразьняць. Тут старшы як выхваціць сваю шаблю..., трымаючы у адной руцэ дзеле пастраху, а другую прылажыушы на лбу,—мэрам паказаць ім, што у галаве ні крыху розуму ня маюць, стау іх лаяць, аж адзін із кучы выскачыушы, вось чорт із балота і тож прылажыушы руку ка лбу: „упіхамірцеся, ваша міласьць,“ кажа... От ен скрыжытнуу зубамі са злосьці, адышоу крыху і крыкнуу, а яны—драг! і т. д.

Прыклад вершу (№ 4):

Верх дном паставілі сьвет гэты,
Ня так было у дауны леты!
Як пачалі хітрыць-мудрыці,
То здуру сталі усе круціці
Дауней усяк Бога баяуся,
Дабра чужога, бач, чураўся.
Цяпер стараюцца паната,
Калі-б пакрыудзіць свайго брата...

8. Апрача разгледжаных вялікіх творау, надрукованых праз самога аутора, або ім самым прагатаваных да друку, яму прыпісываюць яшчэ некалькі дробных, часьць якіх папала у друк, а часьць захавалася у рукапісах. Сюды прылічаюцца: а) Павіншаваньне войта Наума у дзень іманін панны В...С... (зб. „Bielaruskije Piesniary“, III, стр. 30). Тут выказываюцца розные пажаданьні, між іншым.

Вясела будзь, як сват на вясельлі,
Рублевікі ты мерай на капы,
Сало каушом, а локцем каубасы;
Пацехай будзь у старасьці бацьком,
А маткай роднай свaім мужычком...

б) З імем гэтага-ж Наума захавауся у рукапісу 1860 г. верш, пісаны рукой поэты, але без яго подпісу. Верш гэты рысуе не ідылічны абразок, абсыпаных ласкаю памешчыкау, сялян, а цяжкае становішчо паданага, зусім абядненшага праз паншчыну і прыведзенага да роспачы. Перад самым скасаваньнем прыгону, гэткі верш, разумеецца, ня мог друкавацца. Мне вядомы толькі яго пазьнейшые выданьні, напр. М. Довнар-Запольскага у „Витеб. Губ. Вѣд.“ 1896 г. і асобна (зб. яго-ж, „Изслѣдов. и статьи“, I, 202—203) Вось з яго адрыукі:

Вясна, голад перапала,
Ані солі, ані круп,
І скаціне корму мала,
І самому ані у зуб.
На паладях дохнуць дзеці
Жонка тры дні здуру пьець,
І ауно парожна у клеці,
Хоць была добрая клець.
Хоць халодна, хоць галодна,
Хоць-бы голад—ніпачом:
Вот каб толькі нам свабодна,
На свабодзе аджывем.
Будзем роуные з панамі,
І так сама, як паны,
Піць гарэлку збанамі
І гуляць так, як яны...
Перастануць нашым братам,
Як скаціной таргаваць,
Напускацца ліхім матам,
І шкуру з нас да карку драць.
Будзе мужык не скаціна,
Ня раз скажа пан з паноу:
— Пане Хведар, пане Міна,
Як-жа васпан, ці здароу?

Нельга не зауважыць таго, што зьмест гэтага вершу не гарманізуе агульнаму тону поэзіі В. Дунін-Марцінкевіча, ды і верш тут як-бы другі. Ад таго імяні Наума яшчэ замала, каб прыпісаць гэты твор нашаму аутору.

---

*) Ашануе? пашануе? „Ашанцуе“—магло-б азначаць „ашчасьлівіць“. У А. Ельскага гэто месцо „Той цябе ацэніць“...

*) „Залеты“ перароблены на опэрэтку *М. Кімонт*. якая напісала да яе музыку. Зьмест і ацэнка гэтае пьесы у „Нашай Ніве“ за 1915 г. № 5. „Залеты“ паявіліся у друку толькі у 1918 г. у „Зборніку сцэнічных творау“ (Менск). Тут і польскіе рэплікі перакладзены на беларускую мову. Пераклад зроблены цяпер.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЬЦЕ.

Рэгістрацыя жыхароу места у 2-х тыдневы тэрмін у паліцэйскіх вучастках, як мы даведаліся, мае сваей мэтай выявіць у апошні лік безработных элементау.

Польскае Гандлева-Прамышленае Т-во у Менску у хуткім часе адчыняе свае чыннасьці. Статут т-ва пададзены на зацьвярджэньне. Т-во мае нарыхтаваць зьвязі з заграгічным! і польскімі фірмамі і злучыць усіх мясцовых гандляроу—палякоу.

Дэлегацыя жыдоускай абшчыны была апошнімі днямі у начальніка штабу капітана Вінчэускага, катораму апавядала падробнасьці сумных здарэньняу за апошніе дні. Капітан Вінчэускі заявіу, што яму вядомы выпадкі грабежствау і нападау, што на этапным пункце знаходзяцца некаторые недысцыплінованые часьці, каторые цяпер будуць вывезены з горада. Дзеле павялічэньня ахраны горада выкліканы новы атрад жандармэрыі. Па вечарох у горад будуць высылацца патрулі. Салдатам будзе забаронено выходзіць у горад без дазволу. Капітан Вінчэускі прасіу дэлегацыю супакоіць насяленьне Менску, абяцаушы, што хутка будуць прыняты самые строгіе меры дзеля спыненьня грабяжоу і гвалтау.

Менская консэрваторыя арганізавала рад концэртау клясычнай музыкі. Концэрты адбываюцца пры тлумачэньні прафэсароу.

На почце за апошні час адтрымана шмат пасылак і грашовых пераводау з Польшчы, Амэрыкі і Нямеччыны для мястовых жыхароу.

У Менскай пачтовай канторы прыем пасылак і грашовых пераводау накуль яшчэ не адбываецца.

Пасылкі з-заграніцы, глауным чынам аптэкарскіе тавары, пачалі прыбываць у Менск. Пасылкі прыбываюць вельмі акуратна.

У Менскім адрэсным стале плата за справку—1 руб.

Харчовые справы, з прычын спыненьня пасажырскага руху, так наладзіліся апошнімі днямі, што цэны на усе прадукты, апрача хлеба, заметна пачалі падаць.

Воінскіе пасты на акраінных трактах наладжываюцца гэтымі днямі, дзеле змаганьня з зладзействам і грабежствам, праверкі дакумэнтау праяжджаючых і г. д.

Іпотэчны аддзел пры акружным судзе дзеле пацьвярджэньня крэпасных актау уладжываецца каля 20-га сьнежня.

Цэнтрабелсаюзам прадаюцца насяленьню на Бабруйскай вул. дровы па даступнай цане,

Мае прыбыць новая партыя.

Польская краевая каса разьмяняе усім па пашпарту 100 мар. на асобу на 3 дні.

Часовая мястовая рада у Менску, подлуг апошніх офіцыяльных вестак. мае быць адчынена 15—20 сьнежня

Чарговы зьезд павятовых стараст адчыніуся 8-га сьнежня.

Глауные пытаньні—харчовые справы; даклады з месц аб выбарах у мінуушую выбарную кампанію у магістраты округу.

Тэлеграф апавяшчае, што з 10-га гэтага сьнежня у цэнтральным тэлеграфе на Францішканскай (Губэрнатарскай) вул. д. № 34 пачынаецца прыем прыватных тэлеграм.

На біржы у зьвязі з прыастаноукай руху чыгункі, цяпер супакой. Зьдзелак вельмі мала. На польскіе маркі, думкі і керэнкі няма ніякага спросу. У большым спросе і высокай цане нямецкіе маркі і аустрыйскіе кроны. За 1000 нямецкіх мар.—1450—1500 польскіх. За 100 крон—55—60 польскіх мар. Усе даражэець золато і серабро. 100 польскіх марак—75—80 рублеу.

Рух цягнікоу у поуным абхваце адновіцца ад 15-га сьнежня.

Хлеб, з прычын таго, што спыніуся падвоз мукі, падаражэу да $3^{1}/_{2}$ руб. за фунт.

На рынку у панядзелак, 8-га сьнежня, цэны былі вось якіе:

Малако—5 р. кварта, сало—20 р. ф., каубаса—16 р. ф., мясо—$7^{1}/_{2}$ р. ф., дровы бяроз.—250 р. воз, масло—25 р. фунт, сьмятана—14 р. кварта.

Рэдактар-выдавец

Ядв. ЛУЦЭВІЧ.

З дазв. вайсков. цэнзуры № 41, 10/XII.

Менск. Друкарня Інвалідау,